

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRÁÉL ZSINAGÓGA
és
BÉT SMUÉL TANHÁZ

ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK
2025. február 09 –február 15.

Közvetlen link:

<https://us04web.zoom.us/j/6579029560>

ID szám: 6579029560

Password: 917838

BÉT SMUÉL TANHÁZ ZOOM ELŐADÁSAI:

09. vasárnap 18:00	Szerdócz Ervin: Hetiszakasz és Háftará
10. hétfő 18:00	Zev Paskesz: Tóramagyarázat
11. kedd 18:00	Róth László: Az elődök nyomában
12. szerda 18:00	Darvas István: A kommentárok világa

13. csütörtök 18:00 Fekete László: Kántorvilág XXXV.

Hétköznapi imarend

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00
hétfő-csütörtök este ZOOM	18:30

Sábbati tudnivalók 2025. február 14 – február 15.

16:30	tanulás
17:30	istentisztelet a zsinagógában
09:00	szombat délelőtti istentisztelet a zsinagógában HETISZAKASZ: JITRO

Egy mondat a Hetiszakaszról JITRO

**כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך על
האדמה...**

„Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy a földön...” (M.II.20.12.)

HETISZAKASZ: JITRO

FORRÁS ORZSE RÉGI HONLAP

Ezen a héten Jitro heti szakaszát - szidráját - olvassák a zsinagógákban. Jitro személynév, Mózes apósát hívták így. A lányával, Cipórával, annak két fiával, Gérsommal és Eliezerrel meglátogatta vejét. Örömet fejezte ki, hogy az Örökkévaló kivezette Izraelt az egyiptomiak fogságából. Láttá, hogy Mózes egyedül bíraskodik és ítélkezik kisebb ügyekben is. Javasolta, hogy helyi ügyeket tisztviselők lássanak el, 50-100-1000 ember ügyeit piramisszerűen felépülő szervezetben; becsületes, okos emberek intézzék. Mózeshez az ország legkomolyabb gondjai jussanak el, máshol meg nem oldható kérdések nyerjenek döntést. Ezzel lényegében kiépült a közigazgatás.

Mivel a szidra második része a Tízparancsolat ismertetése, amely a polgári és vallási törvénykezés alapja, megfigyelhetünk egy nagyon következetes sorrendet.

Először a nép megkapta a szabadságot. De hogy ne váljon szabadossággá, szét ne folyjon, keretet kellett meghatározni, tehát törvényeket alkotni.

Az első lépés a fizikai szükségletek biztosítása volt. Eljutottak Élimbe, ahol 12 forrás tiszta vizet szolgáltatott, 70 pálma hús árnyat biztosított. Ezután megkapták a manná, amely a mindennapi betevő falatot jelentette.

Tehát lett szállás, víz, kenyér, ezután következett a közigazgatás kiépítése, tehát a törvények végrehajtásának fizikai és szellemi feltétele megalósult.

A következő lépés - és ehhez kellett 50 nap előkészület - a Szináj hegyi kinyilatkoztatás volt. S ünnepélyesen, sófárzengés, mennydörgés közepette, mikor füstölgött a hegy, hangzott fel a tíz ige, a Deka logus. Mint írtuk, ez az alapja a polgári törvénykezésnek, de a fundamentuma a 613 vallási parancsolatnak is. A 248 tudd (pozitív) parancs és a 365 ne tudd (tiltó, negatív) parancs ezen igékből vezethető le.

A szidrák között nem illik rangsort állítani. Mégis az előző hetit, amely a kivonulásról szól és a mostanit, melyben az igék hangzanak el, kiemelkedő hetiszakaszoknak kell tekinteni.

E hónapban, a zsidó naptár szerint Svát hó 15-én a fák, bokrok, növények új esztendejét ünnepeljük. Ekkor kezdődik Izraelben a rügyfakadás, ilyenkor 15 féle gyümölcsöt szoktak kóstolni, enni, részint a hét kiemelt növényből, - árpa, búza, szőlő, gránátalma, datolya, füge, olajbogyó - másrészt olyan gyümölcsökből szoktak választani, amelyek nem gyakoriak, csak ritkán kerülnek az asztalra, például szent János kenyér, pisztácia, ananász, stb.

Deutsch Gábor

KOMMENTÁR

Részlet Menáchem Meron: **Az élő Biblia** című könyvéből

JITRO

A KÉT KŐTÁBLA

A leggyakoribb dísz egy zsidó templom bejáratánál a két kőtábla. Ez szimbolizálja a zsidó hit alapjait, ez vallásunk alkotmányának alapköve a rá vésett Tízparancsolat kezdőbetűivel, vagy talán a héber ábécé számértékű betűivel. Az Első Szentély idején a két kőtábla a Szentek Szentélyében volt elhelyezve, a Frigylárában. De melléjük helyezték a Mózes által (az aranyborjú imádásakor) eltört két kőtáblát is. Kihangsúlyozták ezzel, hogy nem a kőtábla szent, hanem a rájuk vésett Tízparancsolat, illetőleg annak szelleme.

Sokféle szempontból osztották fel a Tízparancsolatot. Legfontosabb szempont a felosztásban vallásunk alapjának két oszlopa:

- 1.) Isten és ember között;
- 2.) Ember és ember közötti törvények.

Az utóbbiak dominálnak! A tíz közül hét (!) szabályozza az ember és ember között lévő kapcsolatot. A Ne ölj! Ne lopj! Ne paráználkodj! Ne esküdj hamisan! Ne kívánd a másét! Tiszteld apádat és anyádat! -

parancsolatok előírják a társadalomban élő embernek a másik féllal szemben való viselkedését. De ide sorolhatjuk a szombat törvényét is (4. par.) "Ne végezz munkát se te, se gyermekeid, se SZOLGÁLÓID, stb." (Ex. 20/10). Még a rabszolgatársadalom idején is kötelesség volt nyugalmi napot adni a szolgának. "Hogy nyugodjék szolgád, mint tenmagad" (Deut. 5/14).

Sokan tévedésből úgy hiszik, a két kőtábla közül az első tartalmazza az Isten és ember közötti viszonyt (mint az első, a monoteista hit) és a második az ember és ember közötti létet. Az igazság az, hogy a két csoportba tartozók vegyesen fordulnak elő mindkét táblán.

Sokan elemezték már a Tízparancsolat tartalmát és annak hatását a monoteista vallásokra. Ezúttal csak a tizedik, az utolsó parancsolattal fogunk foglalkozni.

Elsősorban meg kell értenünk, hogy a tíz Ige nem tekinthető törvénygyűjteménynek. A "ne ölj!" nem törvény, hiszen számos esetben a parancs megszegése előírás (háború, önvédelem, büntetés, stb.). Az Ige az élet szentségét hirdeti általában, mint alaptörvényt. Annak részletezése, esetei, kivételei könyveket tesznek ki. Nem tekinthető törvénynek, ami nem cselekvésben, nem beszédben, hanem érzésben, gondolatban fejeződik ki, mint például egy Istenben való HIT. Hitért nem állítható valaki törvény elé. Így azt mondhatjuk, hogy a Tízparancsolat alapelvek sora, mintegy "alkotmánya" a belőle származó törvényeknek.

Középkori magyarázóink, Rási, Ibn Ezra, stb. a Tízparancsolatban benne találják a 613 "micvát" (Tárjág Micvot). Ennek alapján vizsgáljuk meg a tizedik, az utolsó parancsolatot. "Ne kívánd felebarátod házáat, ne kívánd feleségét, szolgáját, ökrét, szamarát és semmit, ami felebarátodé" (Ex. 20/14). A "kívánságért", az irigységért, mely nem nyilatkozik meg cselekvésben, senki sem állítható törvény elé. De a Tóra-béli törvény, mely érzelmet tilt meg, jól tudta, hogy ennek betartása visszatart minden emberi bűnt, mit ember ellen követünk el. Ki a másét nem kívánja, az nem fog lopni, ölni, hazudni, hamisan esküdni, erőszakot alkalmazni, hogy elérje, amit "megkívánt". Modern törvénykönyvben ilyen cikknek nincs helye. De a Tóra Isten nevében beszél; aki "a szíveket és a veséket vizsgálja", vagyis aki tudja, hogy a rossz, a gonosz cselekedeteket érzelmek és gondolatok előzik meg.

Ebben különbözik a Tízparancsolat minden más törvénytől. Az emberi lélek mélyére néz, a negatív cselekvések hátterét kívánja meggátolni. Nem büntetés, vagy megtorlás a célja, hanem a helyes viselkedés

biztosítása. Ezt célozza az első parancsolat is, mely hitet követel az egy Istenben, kinek ideálja az erkölcsös ember.

Hetizakaszunk a Tízparancsolaton kívül még két érdekes részletet tartalmaz. Az első Jitró tanácsa, a közigazgatás megszervezését írja elő. Még a legjobb vezető, mint Mózes, sem képes egyedül ellátni a nép irányítását. Maga mellé kell venni "tizedeseket, századosokat, ezredeseket", hogy azok segítsék őt bíraskodási, vezetési munkájában. Fontos előírása a Tóranak, milyenek legyenek ezek a segítő társak. "Érdemes emberek, istenfélők, igazmondók, nem haszonlesők" (Ex. 18/21). **CSAK ERKÖCSILEG FEDDHETETLEN EMBEREK LEHETNEK A NÉP VEZETŐI!** (Ma is!)

A hetizakasz befejező része számításba veszi, hogy a társadalomnak törvényeken és elvont hitbeli fogalmakon kívül ceremóniákra és külsőségekre is szüksége van, hogy "felfoghassa" a felfoghatatlant. Áldozatok bemutatása nem Isten szükséglete, hanem az emberé. Ezért van szükség korlátokra az emberi szükséglet kielégítésénél. "Földből készült oltárt készíttetek nekem..., a kőoltárt ne faragott - díszített kövekből építsétek lépcsős feljárattal" (u.o. 20/21-23). Az Istennek szóló áldozatok kerete egyszerű kell legyen. Nem ezüst, arany, vagy egyéb díszítés közelíti az emberé Istenéhez. Mert "jócselekedetet kívánok én és nem áldozatot" (Hoseás 6.fej.).

Az oldalt szerkesztette:

Schöner Alfréd

בית כנסת בני ישראל

BZSH Hegedús Templomkörzet

Benéi Jiszráél Zsinagóga

1136 Budapest, Hegedús Gyula u. 3.

06-30-644-9083, 06-1-340-5085

e-mail: hegedus@bzsh.hu;

<https://hegedus-zsinagoga.bzsh.hu/>